

NL

PERSDOSSIER

ReThinking Collections

Expo 19.01.2024
–
29.09.2024

www.africamuseum.be

Belgium
partner in development

.be

AFRICA
museum

VOORWOORD	4
OVER DE EXPO	5
HET BOEK ACHTER DE TENTOONSTELLING: (RE)MAKING COLLECTIONS: ORIGINS, TRAJECTORIES & RECONNECTIONS	6
DE TENTOONSTELLING	7
RETRACING COLLECTIONS: HOE AAN HERKOMSTONDERZOEK DOEN?	9
REVIEWING COLLECTIONS: HERKOMSTONDERZOEK NAAR GECONTESTEERD ERFGOED	11
REMAKING COLLECTIONS: TOEKOMSTPERSPECTIEVEN?	13
DE COMMISSARISSEN	14
PRAKTISCHE INFO	16
ACTIVITEITEN	16
CONTACT	16
COLOFON	17

VOORWOORD

Met *ReThinking Collections* introduceert het AfricaMuseum een nieuw tentoonstellingsformaat, in de kelders van het vernieuwde museumgebouw. De meer intieme ruimte, op mensenmaat, creëert nieuwe mogelijkheden: de afstand tussen bezoeker en onderwerp wordt minder groot.

Meer en meer Afrikanen en Afro-descendenten interesseren zich voor hun geschiedenis en willen opnieuw aansluiting vinden bij de cultuur van hun voorouders. Zo eenvoudig ligt dat niet, want het gaat niet enkel om voorwerpen maar vooral om de spirituele, culturele en sociale betekenis van de culturele voorwerpen. Het verleden komt nooit helemaal identiek terug, maar – zoals het AfricaMuseum het stelt – ‘alles gaat voorbij, behalve het verleden’. Door ons verleden beter te kennen en te begrijpen, bouwen we ook onze identiteit op. Voor elke burger is het belangrijk te weten hoe de objecten in het Museum onder onze hoede kwamen: niet zelden gebeurde dat op een gewelddadige of oneerlijke manier. Het is eveneens belangrijk die cruciale periode in hun geschiedenis te kennen: de verovering van het grondgebied tijdens de koloniale periode sloeg diepe wonden en het achterhalen van de waarheid is deel van elk helingsproces.

De problematiek van herkomstonderzoek is bijgevolg brandend actueel. Met deze tentoonstelling zetten we een belangrijke pas in het kennen en erkennen van het pad dat de stukken in de collectie hebben afgelegd. Een wetenschappelijk werk, uitgegeven door Sarah Van Beurden, Didier Gondola en Agnès Lacaille was de basis voor *ReThinking Collections*. Ik ben erg onder de indruk van de verhelderende studie die aantoont hoezeer de Belgische wet op restitutie uit 2022 beantwoordt aan een objectieve noodzaak van rechtvaardigheid en verzoening met ons verleden.

Ik ben eveneens onder de indruk van de recordtijd waarin de teams van het AfricaMuseum deze tentoonstelling hebben voorbereid en op het getouw gezet met meer dan 60 objecten en een parcours dat nieuwe inzichten aanreikt over onze geschiedenis.

Ik wens U een vruchtbaar bezoek, een bezoek dat – ik hoop – nieuwe inzichten en meer empathie oplevert bij het maatschappelijk debat rond restitutie.

Bart Ouvry, Algemeen directeur

OVER DE EXPO

ReThinking Collections is een nieuwe tijdelijke tentoonstelling over herkomstonderzoek. De collecties in het AfricaMuseum werden grotendeels verworven tijdens de koloniale periode in de huidige Democratische Republiek Congo. Herkomstonderzoek en het daarmee verbonden thema van restitutie krijgen steeds meer aandacht in maatschappelijke en politieke debatten. Maar hoe kunnen we de oorsprong van collecties achterhalen? Welke nieuwe inzichten levert deze kennis op? En wat is de toekomst van de collecties, binnen en buiten de muren van musea?

De tentoonstelling werpt licht op de uitdagingen en verschillende benaderingen van herkomstonderzoek vandaag. Ze presenteert een verscheidenheid aan collecties, waarvan sommige onverwacht. Ze snijdt pertinente vragen aan in verband met omstreden erfgoed en verkent nieuwe perspectieven op de toekomst van koloniale collecties.

ReThinking Collections is geïnspireerd op de recente publicatie uitgegeven door het AfricaMuseum, *(RE)MAKING COLLECTIONS. Origins, Trajectories & Reconnections / LA FABRIQUE DES COLLECTIONS: Origines, trajectoires & reconnexion*, geredigeerd door Sarah Van Beurden, Didier Gondola & Agnès Lacaille. Dit wetenschappelijk werk, gepubliceerd in oktober 2023, focust op twee complementaire perspectieven: het domein van het (cultureel) erfgoed in de algemene Belgisch-Congolese, historische en hedendaagse context, en meer specifiek de collecties van het AfricaMuseum.

Onder auspiciën van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de EU.

HET BOEK ACHTER DE TENTOONSTELLING: (RE)MAKING COLLECTIONS: ORIGINS, TRAJECTORIES & RECONNECTIONS

De massale aanwezigheid van niet-westers erfgoed in Europa trekt al enkele jaren meer en meer aandacht van onderzoekers. Onder impuls van oorsprongsgemeenschappen en hun diaspora's wordt deze situatie in vraag gesteld in internationale maatschappelijke debatten.

In België zijn vooral de collecties van het AfricaMuseum en hun koloniale oorsprong onderwerp van discussie. Bij de heropening in 2018 kreeg het museum kritiek omdat het de verwerving van de collecties in de permanente tentoonstelling niet genoeg contextualiseerde. Een 'Herkomstparcours', ingehuldigd in 2021, gaf bezoekers via een rondleiding op smartphone en artikels op de website meer informatie over de verschillende manieren waarop een aantal objecten werden verworven.

Herkomstonderzoek moet echter dieper graven in de geschiedschrijving van de collecties als geheel, rekening houdend met hun opbouw en transformatie in de loop der tijd. Hiertoe werd in augustus 2021 het publicatieproject *(Re)Making Collections* opgezet.

Sarah Van Beurden, Didier Gondola & Agnès Lacaille (eds.), *(RE)MAKING COLLECTIONS. Origins, Trajectories & Reconnections / LA FABRIQUE DES COLLECTIONS: Origines, trajectoires & reconnections*. Reeks/collection/series 'Studies in Social Sciences and Humanities', vol. 181. Tervuren: KMMA/MRAC/RMCA, 2023.

DE TENTOONSTELLING

Met de tijdelijke tentoonstelling *ReThinking Collections* wil het museum de uitdagingen en benaderingen van herkomstonderzoek onder de loep houden en betrekken op het geheel van de collecties. Daarbij ligt de nadruk niet alleen op de manier waarop de collecties gedurende meer dan een eeuw zijn verworven, maar ook op hun toekomstperspectieven.

De tentoonstelling belicht naast collecties culturele antropologie ook andere soorten collecties, zoals de natuurwetenschappelijke. Terwijl de eerstgenoemde veel bestudeerd en gemediatiseerd zijn, blijven de tweede veelal buiten het bereik van onderzoek en maatschappelijke debatten, ook al maken ze vanuit institutioneel oogpunt deel uit van dezelfde historische, ideologische en politieke context. Ook fotocollecties en archieven zijn waardevolle verzamelingen: door hun documentair belang zijn ze onmisbaar in het onderzoek naar de totstandkoming van collecties.

De tentoonstelling is gebaseerd op een collectief werk en reflecteert de brede aanpak van de auteurs van het publicatieproject *(Re)Making Collections*, waaronder een aantal onderzoekers en institutionele actoren uit de Democratische Republiek Congo, en de diversiteit in de collecties die zij bestuderen.

RESTITUTIE: VIJF OVER TWAALF

Het werk van de Congolese kunstenaar Steve Bandoma toont een opeenstapeling van objecten in een kar. Die wordt voortgetrokken door een emblematisch masker van het museum en door een paar mensenarmen. Het symboliseert restitutie, waarvoor het volgens de kunstenaar vijf na twaalf is. De keuze voor de kar is niet toevallig: 'être charrette' betekent dat het meer dan hoog tijd is. De titel van het schilderij suggereert dat dit niet alleen een werk van lange adem is, maar dat dit bovendien ook aansleept.

Steve Bandoma (Congolese, 1981, lives and works in Kinshasa). *Corvée (Karwei / Chore)*. From the 'Lost Tribe series'. 2020. Ink on paper. 2022.5.1. © S. Bandoma for the artwork; photo © RMCA.

Wat was uw inspiratiebron voor dit werk?

Ik ben al 20 jaar een hedendaags kunstenaar, en heb de kolonisatie niet gekend. Ik voel mij echter heel erg verplicht om terug te keren naar het verleden van mijn voorouders. Ik heb altijd al een behoefte gevoeld, een sterke band die me dwingt om in de achteruitkijkspiegel te kijken om me te herbronnen, me het Congolese verleden weer toe te eigenen en nieuwe thema's op me te laten afkomen. Dat is mijn leidmotief.

Welke waarde hebben de 'koloniale collecties' voor de Congolezen?

Helaas is de religie geslaagd in haar 'reddingsmissie', wat de redding van arme zielen heeft gefnuikt. Vandaag is de invasie van kerken en moskeeën quasi niet te stoppen; de staat slaagt er daardoor steeds minder in zijn autoriteit tegenover deze religies te handhaven. De kolonist is vertrokken en in plaats van zijn beroemde waarnemers achter te laten op

de rubbervelden, laat hij liever de Kerk achter als bewaker van de tempel. Een paradigmawissel. Helaas ... alles wat uit het buitenland komt lijkt beter dan wat we ooit geloofden.

Welke toekomst zie je voor deze collecties?

We hebben echte dekolonisatie nodig in de ware zin van het woord. Niet alleen een hol, misleidend concept. Jonge Afrikanen hebben behoefte aan:

- een restitutie van de historische waarheid;
- de overdracht van waarden die zijn afgeleid van de klassieke menswetenschappen, opgebouwd door hun voorouders;
- de kans om zich opnieuw hun cultuur en spiritualiteit toe te eigenen;

Alleen op die manier zal het erfgoed dat moet worden gerestitueerd – zoals vandaag bij hoog en laag wordt verkondigd – en dat een belangrijke collectie is voor de mensheid, niet alleen appreciatie krijgen van de bestemmelingen, maar deze laatsten zullen dit erfgoed ook beschermen. Anders is het alleen maar kouwe drukte!

RETRACING COLLECTIONS: HOE AAN HERKOMSTONDERZOEK DOEN?

Hoe werden objecten weggehaald uit hun oorspronkelijke omgeving: door wie, wanneer en in welke omstandigheden? De manieren waarop herkomstonderzoek deze vragen kan proberen te beantwoorden komen in het eerste deel van de tentoonstelling aan bod. Bronnen zoals archieven en mondelinge overlevering reiken in wisselende mate informatie aan, ze vullen elkaar aan, maar spreken elkaar soms ook tegen. Elke bron bevat vertekeningen, en dat vraagt om een kritische blik. Herkomstonderzoek gebeurt niet op één vastomlijnde manier en is nooit af.

COLLECTIES OP GROTERE SCHAAL BEKIJKEN

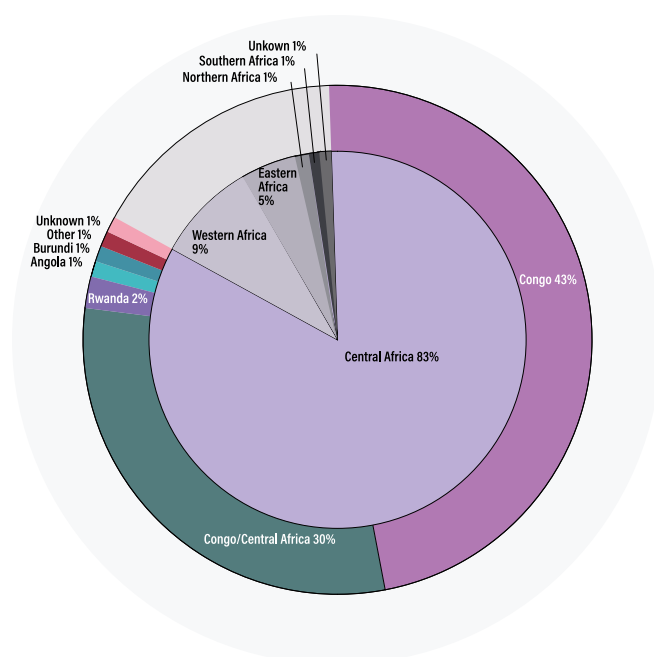
Op dit moment bevinden zich in het AfricaMuseum 129 000 culturele objecten, waarvan 95% uit Afrikaanse landen en dan vooral Congo. Nog voor de Eerste Wereldoorlog verwierf het museum meer dan 40 000 stukken uit Congo – samen 60% van alle culturele objecten uit Congo die hier in de koloniale periode zijn beland. Een eerste

onderzoek naar deze vroege collectie bracht de diverse netwerken in kaart van de mensen die direct of indirect bij de verwerving betrokken waren. Het overgrote deel van deze objecten werd verkregen in een context van ongelijke machtsrelaties en / of geweld, waarin Congolese gemeenschappen erg weinig handelingsvrijheid bezaten.

Antropomorfe hoofdsteun / Appuie-tête
anthropomorphe / Anthropomorphic headrest.
Kasaï, RD Congo. [Luluwa]. Late 19th-early
20th century. Wood (*Crossopterix febrifuga*),
pigment. Acquired by CICM congregation. Gift.
1914. EO.0.0.18802, collection RMCA Tervuren;
photo R. Asselberghs, CC-BY 4.0.

De scheutist Constant De Deken verwierf dit neksteuntje tussen 1892 en 1894 in het Kasaï-gebied voor het missiemuseum van de scheutisten.

MONDELINGE BRONNEN EN OVERLEVERING

Mondelinge bronnen omvatten naast individuele herinneringen ook familie- en collectieve herinneringen, soms overgedragen over meerdere generaties via verhalen, liederen en zelfs schilderijen. Ze zijn een belangrijke bron voor herkomstonderzoek. Ze vullen geschreven bronnen en archieven aan, die vaak het perspectief van de kolonisator weerspiegelen, en zetten ze in een ander daglicht.

Via de museumarchieven en mondelinge bronnen komen we meer te weten over hoe de vermeende halsketting van Tippo Tip zou kunnen zijn opgenomen in de collecties van het museum van Tervuren. Ze belichten ook het tragische en controversiële verhaal van chef Yakaambu Kamanda Lumpungu (1890-1936). Deze Songye-chef zou de ketting geërfd hebben van zijn vader. Chef Kamanda werd na beschuldiging van moord op 1 september 1936 geëxecuteerd, ondanks twijfels over het gerechtelijk onderzoek. Zijn familie en nakomelingen betwisten het vonnis nog steeds en vragen officieel eerherstel. Chef Kamanda is een bekende figuur in de Congolese populaire cultuur en zijn herinnering blijft levendig in de collectieve overlevering. Het museum heeft meer dan tien schilderijen die de chef en enkele belangrijke gebeurtenissen uit zijn leven afbeelden.

Chef Yakaambu Kamanda Lumpungu en zijn echtgenote Mfute Lushiya / Chef Yakaambu Kamanda Lumpungu et son épouse Mfute Lushiya / Chief Yakaambu Kamanda Lumpungu and his wife Mfute Lushiya. Léopold Gabriel. 1929. AP.0.2.9958. All rights reserved.

Kaz. *La Mort du chef coutumier Lumpungu Kaumbu Ka Ngoie*. (De dood van traditionele chef Lumpungu Kaumbu Ka Ngoie / The death of traditional chief Lumpungu Kaumbu Ka Ngoie). RD Congo. 1989. Oil on canvas. Purchase from B. Jewsiewicki, 2013. HO.2013.57.125, collection RMCA. All rights reserved; photo © RMCA.

REVIEWING COLLECTIONS: HERKOMSTONDERZOEK NAAR GECONTESTEERD ERFGOED

In een tweede luik toont de expo drie ensembles objecten waarvan de aanwezigheid in het museum na recent herkomstonderzoek door onderzoekers van het AfricaMuseum vragen oproept. De casussen komen uit zowel natuur- en menswetenschappelijke collecties, en zijn verworven tijdens de koloniale en postkoloniale periode.

TROFEEËN IN NAAM VAN DE WETENSCHAP

In 1898 lanceerde het pas opgerichte Musée du Congo oproepen om zoölogische, botanische en geologische specimens te verzamelen. Dat leidde tot een ongeziene verzameldrift. Momenteel focust het debat over herkomst en teruggave sterk op cultureel erfgoed; voor andere collecties staat het nog in de kinderschoenen.

Sven Molin (1879-?) verzamelde als agent van de Onafhankelijke Congostaat vanaf 1914 - vaak op vraag van en met de steun van het museum van Tervuren - schedels, huiden en slag tanden van de bosolifant (*Loxodonta cyclotis*). Grote zoogdieren, met name olifanten, ontbraken rond 1900 nog in de museumcollecties. Daarnaast kocht of confisqueerde Molin ook gebruiksvoorwerpen, wapens en prestigeobjecten van Congolezen die onder zijn gezag vielen.

Het museum bezorgde Molin alle benodigdheden om foto's te maken. Onder het mom van wetenschap ensceneerde hij taferelen met geslachte dieren, trofeeën of machtsinsignes.

Mise-en-scène met schedels van olifanten / Mise en scène avec installation de crânes d'éléphants / Mise-en-scène with skulls of elephants (*Loxodonta cyclotis*). Moma region, Équateur, RD Congo. s.d. Photographer S. Molin. Gift. 1935. Collection RMCA, AP.0.0.35868. All rights reserved.

TERUGBLIK OP VELDWERK

Musea stopten niet met collecties aanleggen na de onafhankelijkheid van Afrikaanse landen. Toch moet er ook met een kritisch oog naar deze transacties gekeken worden. Aankopen werden gedocumenteerd en, in het kader van langlopend terreinonderzoek zo goed als mogelijk gebaseerd op vrijwillige en eerlijke toestemming. Toch is het moeilijk om ongelijke machtsverhoudingen volledig weg te denken, en kan de verwerving nefaste gevolgen hebben op personen en gemeenschappen.

Dit *Gyela lu Zauli* masker is gemaakt door de beeldhouwer Sabu bi Boti. Dit type masker stelt elegante jonge meisjes voor, en werd bij de Guro in Ivoorkust gedanst tijdens begrafenisvieringen, maar dook ook op bij evenementen in het kader van politieke propaganda of voor animatie op markten. Antropologe Anne-Marie Bouttiaux, verbonden aan het AfricaMuseum, kocht dit masker in 2002 rechtstreeks aan bij de kunstenaar vooraleer het in gebruik kon worden genomen. Het was haar laatste aankoop bij de Guro. In de tentoonstelling blikt ze terug op haar verwervingen en reflecteert ze over de paradoxen van verzamelen in een postkoloniale tijd.

Gyela lu Zauli. Masker / Masque / Mask. Tibeita, Côte d'Ivoire. [Guro]. Created by Sabu bi Boti. Wood, pigment, nylon. Field collected by A.-M. Bouttiaux. 2002. EO.2002.6.1, collection RMCA. Photo J.-M. Vandyck, CC-BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>).

REMAKING COLLECTIONS: TOEKOMSTPERSPECTIEVEN?

Door met het publiek vragen over de herkomst van zijn collecties te delen, wil het museum bijdragen aan een debat over zijn geschiedenis en zijn invloed op de samenleving. Wat zijn de toekomstperspectieven om met koloniale collecties om te gaan? De tentoonstelling belicht meerdere pistes.

ESPRIT DES ANCÊTRES: OPNIEUW VERBINDING ZOEKEN MET DE SPIRITUALITEIT VAN DE VOOROUDERS

Door de band met het cultureel erfgoed te herstellen wil de Congolese kunstenares Géraldine Tobe de voorouderlijke spiritualiteit nieuw leven inblazen. Voor het project 'Esprit des Ancêtres' onderzocht ze aan de hand van Congolese culturele objecten in Europese musea de prekoloniale Afrikaanse spirituele identiteit. Tobe vertaalt de verhalen van objecten naar kunstwerken, om zo een nieuwe collectieve verbeelding te stimuleren. Jonge Afrikanen kunnen zich opnieuw verbonden voelen met hun voorouders en culturele geschiedenis. Het project staat in het teken van verzoening, herstel en her-verbinding, zowel op fysiek als spiritueel niveau.

Géraldine Tobe (Congolese, Kinshasa, 1992, lives and works in Kinshasa). *Le Cri de L'âme*. (De kreet van de ziel / The cry of the soul). From 'Kalunga' series. 2021. Smoke on canvas. © G. Tobe for the artwork, photo and © Jeanpy Kabongo

Géraldine Tobe studeerde aan de Academie voor Schone Kunsten van Kinshasa. In 2019 kwam ze tijdens een kunstenaarsresidentie in het AfricaMuseum in contact met onze collecties. Ze zette het project 'Esprit des Ancêtres' op, waarvoor ze met 13 Afrikaanse kunstenaars samenwerkte rond het herstel van de voorouderlijke spiritualiteit.

DE COMMISSARISSEN

AGNÈS LACAILLE

Agnès Lacaille is kunsthistorica en museologe (MA). Sinds 2020 is ze werkzaam bij het AfricaMuseum, afdeling Erfgoedstudies, waar ze herkomstonderzoek doet naar objecten uit de institutionele collecties. Haar focus ligt op objecten die te zien zijn in de permanente tentoonstelling.

Tijdens haar opleiding deed ze onderzoek naar de westerse koloniale geschiedenis van verschillende collecties Afrikaanse objecten. Haar MA (2003) was de aanleiding voor een tentoonstelling en een gezamenlijke publicatie in 2007. Ze voerde voorbereidend doctoraatsonderzoek uit over de geschiedenis van de handel en kunstmarkt van Congolese objecten in België en de link tussen de kunstmarkt en Belgische musea.

Dankzij dit onderzoek heeft ze een rijke ervaring in het bestuderen van zowel institutionele als privéarchieven. In haar meer recente functie heeft Agnès Lacaille een tiental artikelen gepubliceerd over de herkomst van objecten in de collecties op de website van het museum.

SARAH VAN BEURDEN

Dr. Sarah Van Beurden is associate professor in Geschiedenis en African American & African Studies aan de Ohio State University en redacteur voor het tijdschrift *African Arts*. Ze studeerde af aan de KU Leuven (1999) en behaalde haar doctoraat in de geschiedenis aan de universiteit van Pennsylvania (2009). Haar interesse betreft de manier waarop cultuur wordt geconstrueerd, gerepresenteerd en gebruikt in politieke contexten.

Ze schreef publicaties over de geschiedenis van musea en Afrikaanse collecties, restitutie van kunst, dekolonisatie, herkomstonderzoek, geschiedenis van de kunstnijverheid, erfgoedpolitiek en hedendaagse Congolese kunst. Haar eerste boek, *Authentically African: Arts and the Transnational Politics of Congolese Culture* ('New African Histories Series', Ohio University Press, 2015) onderzoekt de rol van het museumbeleid in de legitimatie van het Belgische koloniale regime en het postkoloniale Mobutu-regime in Congo/Zaire.

DIDIER GONDOLA

Dr. Didier Gondola is professor Afrikaanse Geschiedenis en African Studies aan de John Hopkins University in Baltimore. Hij behaalde een doctoraat in Afrikaanse geschiedenis aan de Universiteit van Parijs 7 in 1993. Hij is de auteur van een zestigtal artikels en hoofdstukken over migratie in Centraal-Afrika en over populaire culturen, in het bijzonder over sape en Congolese rumba.

Tijdens het academiejaar 2008-09 bracht hij een jaar door in Kinshasa, waar hij onderzoek deed en les gaf aan de universiteit van Kinshasa dankzij een Fulbright onderzoeksbeurs van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken. Hij kreeg ook de prestigieuze Eurias-beurs, die hem in staat stelde om het academisch jaar 2011-12 door te brengen

als resident aan het Institut des Études avancées in Nantes, waar hij het schrijfwerk van *Tropical Cowboys* afmaakte.

PRAKTISCHE INFO

Ticket inclusief tijdelijke tentoonstelling	13 euro
- 18 jaar	gratis
Jaarabonnement (incl. tijdelijke tentoonstellingen)	50 euro

Alle prijzen zijn te vinden op www.africamuseum.be

ACTIVITEITEN

RONDLEIDING MET GIDS

Zondag 28/1, Zondag 25/2, Zondag 31/3, Zondag 28/4, Zondag 26/5, Zondag 30/6, Zondag 28/7, Zondag 25/8, Zondag 29/9

Elke laatste zondag van de maand nodigt het museum je uit voor een rondleiding over herkomstonderzoek. De rondleiding neemt je mee doorheen de tentoonstelling om de verschillende processen en moeilijkheden van herkomstonderzoek te verduidelijken.

Voor groepen: 100 €

CONTACT

Leuvensesteenweg 13
3080 Tervuren

www.africamuseum.be

Perscontact :

Pauline Malenga Mwanga, Persverantwoordelijke: press@africamuseum.be

Sofie Bouillon, Diensthoofd Tentoonstellingen: 0496 42 68 43

COLOFON

ALGEMEEN DIRECTEUR

Bart Ouvry

WETENSCHAPPELIJKE COMMISSARISSEN

Didier Gondola, Agnès Lacaille en Sarah Van Beurden

MET WETENSCHAPPELIJKE INPUT VAN

Anne-Marie Bouttiaux, Donatien Dibwe dia Mwembu, Felix Fufulafu, Tom Morren, Placide Mumbembele, Nicolas Nikis, Hein Vanhee, Vicky Van Bockhaven, Patricia Van Schuylenbergh en Adilia Yip

REALISATIE

Sofie Bouillon, Sandra Eelen, Eline Sciôt en Salomé Ysebaert

RESTAURATIE EN INSTALLATIE

Siska Genbrugge, Sofie Dierickx, Stef Keyaerts en Alexander Vral

TECHNISCHE REALISATIE

Stefaan Marlaire, Patrick Putman, Guy Sorgeloos en Kemal Ünal

COPYEDITING & VERTALINGEN

Isabelle Gérard, Benoît Albinovanus, Ann Debbaut, Emily Divinagracia, Jonas Van de Voorde en Letterhoofd BV

AUDIOVISUELE MONTAGES

Federico Arui, Studio COSMO, Sophie de Ville, Son Du, Ludo Engels en Benoît Hardy

BRUIKLEEN- en BEELDADMINISTRATIE

Annick Swinnen, An Cardoen, Marie-Pascale Le Grelle en Anne Welschen

BRUIKLEENGEVER

Géraldine Tobe

FOTOGRAFIE

Serch Carrière, Felix Fufulafu, Jeanpy Kapongo, Jean-Marc Vandyck en Jonas Van de Voorde

COMMUNICATIE & GRAFIEK

Friederike Kratky en Jan Van Hove

PROGRAMMATIE ACTIVITEITEN

Tine Geunis en Nadia Nsayi

BEWAKING

Henri Brans, Abdelhakim Aazani, Zakaria Aazani, John Bruynseels, Peter Budai, Omer Erdogan, Abdoullah Ouali, Kadidja Ouattara, Malcom Soilihi, Kemal Ünal, Mehdi Xama, Eli Kongo (Protection Unit), Rute Mbongoviel Nbaba (Protection Unit) en André Wemakoy (Protection Unit)

SCHOONMAAK

ISS Services

MET DANK AAN

Steve Bandoma, Garin Cael, Helena Desimpelaere, Hans De Wolf, Justyna Gajko, Agnès Kalonda, Emilie Labie, Annelore Nackaerts, Alain Reygel, Mathys Rotonda, Koen Spinnoy, Veerle Taekels, Dispatching Team, Eline Van Heymbeeck, Dirk Verbist en Ytal Yambo

